

12. Див: Суриков И. Н. Античная Греция: политики в контексте эпохи. Година усобиц. – М.: Русский Фонд Содействия Образования и Науки, 2011. – 328 с.; Голованов С. О. Трансформації в сухопутній армії Афінівського полісу в умовах Пелопоннеської війни (431–404 рр. до н.е.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя, 2012. – Вип. XXXIV. – С.118–195.

13. Finley M. Aristotle and Economic Analysis, Past and Present. – London, 1985. – P.88–101.

References

1. Rhodes P. J. Ancient Democracy and Modern Ideology. – L., 2003. – P.89.
2. Dyv: Ksenofont Afinskij Domostroj. Glava 2 – SPb.: Nauka, 2000.
3. Dyv: Aristotel'. Politika // Aristotel'. Sochinenija: V 4 t. Kniga I, Glava III. Ob iskusstve nazhivat' sostojanie. – M.: Mysl', 1983.
4. Antichnaja Grecija: problemy razvitiya polisa / Redkol.: E. S. Golubcova (otv. red.) i dr. – T.2: Krizis polisa / L. M. Gluskina, V. I. Isaeva, Je. D. Frolov i dr. – M.: Nauka, 1983. – 383 s.
5. Surikov I. E. Antichnaja Grecija: politiki v kontekste jepohi. Godina mezhdousobic. – M.: Russkij Fond Sodejstvija Obrazovaniju i Nauke, 2011. – S.235–245; Marinovich L. P. Zakon i vlast' v klassicheskikh Afinah // VChOAM. – S.5–18.
6. Jeder V. Afinskaja demokratija v IV veke do n.e.: sovershenstvovanie ili upadok formy gosudarstvennogo ustrojstva; Boruhovich V. G. Krizis grecheskogo polisa v IV v. do n.e. (k postanovke problemy) // Problemy antikovedenija i medievistiki. – Nizhnij Novgorod, 1999. – S.15–19.
7. Istorija mirovoj jekonomiki: Uchebnik dlja vuzov / Pod red. G. B. Poljaka, A. N. Markovoj. – M.: JuNITI, 2002.
8. Gluskina L. Problemy social'no-jekonomicheskoj istorii Afin v IV v. do n.e. – L., 1975.
9. Rozum'juk V. M. Vnutrishn'opolitychni determinanty zovnishn'oi' polityky: Peloponnes'ka vijna // Problemy miznarodnyh vidnosyn. Zb. Naukovyh prac'. – K.: KyMU, 2011. – Vyp.2. – S.303–304.
10. Diesner H.–J. Wirtschaft und Gesellschaft bei Thukydides. Halle, 1956. – S.92 ff.; Spielvogel J. Wirtschaft und Geld bei Aristophanes: Untersuchungen zu den ökonomischen Bedingungen in Athen im Übergang vom 5. zum 4. Jh. v.Chr. Frankfurt am Main, 2001.
11. Antichnaja Grecija. Stanovlenie i razvitie polisa. T.1. – M.: Nauka, 1983.
12. Dyv: Surikov I. N. Antichnaja Grecija: politiki v kontekste jepohi. Godina usobic. – M.: Russkij Fond Sodejstvija Obrazovanija i Nauki, 2011. – 328 s.; Golovanov S. O. Transformacii' v suhoputnij armii' Afins'kogo polisu v umovah Peloponnes'koi' vijny (431–404 rr. do n.e.) // Naukovi prac'i istorychnogo fakul'tetu Zaporiz'kogo nacional'nogo universytetu. – Zaporizhzhja, 2012. – Vyp. XXXIV. – S.118–195.
13. Finley M. Aristotle and Economic Analysis, Past and Present. – London, 1985. – P.88–101.

Popelniuk B., post-graduate student of Kyiv University
Boris Grinchenko (Ukraine, Kyiv), 145worldhistori@ukr.net

The result of the polis system crisis in the economy of the Balkan Greece

The article is devoted to the complex research of the crisis phenomena results in the Greek polis in the 4-th century BC. The crisis was characterized by the next specific features as a classical slavery and commodity economy and property differentiation of citizens, on the one hand, the concentration of wealth and a poverty on the other hand. The features of the crisis phenomena in the history of Greek polis in the first half of the 4th century B.C. are dealt with the Peloponnesian war in the (4-th century BC). The war led to the ruin of peasant farms, the severance of trade ties and a general decline of the economy. In spite of this fact the polises managed to restore their economy quite quickly and stimulate the development of craft and trade. It's proved by the wide-ranging documental materials that the overall level of the economy in the 4-th century AD did not become much lower in comparison with economic results in the 5-th century BC. Article's goal in this study is to consider the effects of the Greek polis crisis phenomena in the economy.

Keywords: economy, crisis, polis system, Balkan Greece, Peloponnesian war, decline, commodity–money relations, economy, craft, trade.

* * *

УДК 94:070.482(477.64)

Шевчук В. А.,
аспірант кафедри Давньої історії України
та архівознавства, Львівський національний
університет ім. Івана Франка (Україна, Львів),
gileya.org.ua@gmail.com

Кадрова політика адвентистської церкви в добу II Речі Посполитої

Проаналізовано на основі наукових та архівних джерел кадрову політику церкви Адвентистів сьомого дня на території II Речі Посполитої у міжвоєнний період. Метою нашої розвідки є спроба визначити роль адвентистської організаційної структури в духовному та інтелектуальному становленні її служителів. У дослідженні використані методи аналізу, синтезу та узагальнення, які дозволи відтворити історію кадрового становлення та розвитку адвентистської організації на території міжвоєнної Польщі. Доведено, що до кадрового складу адвентистської організації входили люди різних національностей, зокрема німці, поляки та американці. Дана обставина спричинила бурхливий розвиток внутрішньо-церковного життя і за рахунок надання теологічної освіти служителю Адвентистська церква зуміла зберегти власну релігійну та організаційну ідентичність.

Ключові слова: кадрова політика, церква Адвентистів сьомого дня, II Річ Посполита, культові служителі.

Церква Адвентистів сьомого дня в Україні на сьогоднішній день нараховує понад 60 тисяч своїх послідовників, 1250 громад та груп в яких працює близько 650 культових служителів. Успіх вказаної релігійної організації завжди був пропорційним до рівня підготовки і професіоналізму її кадрів. В усі періоди свого існування адвентистська церква у власній кадровій політиці приділяла велику увагу кадровому складу та всебічному розвитку організаційної структури.

Адміністрування в церкві АСД здійснюється за такими рівнями, як: місцева громада – конференція – унійна конференція – Генеральна конференція, при чому кожна нижча ланка структури підпорядковується вищій. При такому управлінні громада самостійно може обирати лише власних місцевих служителів, які на добровільних засадах виконують різноманітні церковні функції. В той час, як офіційний служитель культу – пастор, обирається і призначається виключно представниками вищої ланки, а саме керівниками конференції. Пастор, як представник конференції є підлеглою одиницею конференції і знаходився в її розпорядженні. Таке підпорядкування дає можливість координувати усю діяльність пасторів, направляючи їх на нові місіонерські поля, у відповідності до їх можливостей та досвіду. Така система також дозволяла запроваджувати єдину програму освіти пасторів відповідно до їх статусу і здійснювати регулярну їхню переатестацію.

Саме таку систему управління церковним життям у міжвоєнний період успадкувала адвентистська церква II Речі Посполитої. Усі громади Волинського воєводства підпорядковувалися керівництву Східної конференції, до складу якої вони входили, а Східна конференція в свою чергу була складовою частиною Польського уніону, який належав до Північно Європейського дивізіону з центром у Лондоні [1, с. 136].

Згідно стажу та досвіду роботи увесь перелік культових штатних служителів поділялися на декілька рівнів. Так у звітному бланку, поданому Північно Європейським дивізіоном за 1934 рік у переліку зазначаються наступні групи культових служителів, такі як: рукопокладений служитель, ліцензований служитель,

місіонер з посвідченням, колполтери (книгоші) та багато інших [2, с. 5].

Найвищий духовний сан культового служителя займав рукопокладений пастор, який мав право здійснювати всі релігійні обряди та міг бути обраним на будь-яку посаду у церкві. Наступним по значущості був ліцензований пастор (не рукопокладений), в обов'язки якого входило здійснення всіх обрядів церкви, крім вінчання та висвячення інших і останнім був місіонер із посвідченням. Він міг здійснювати душпастирську роботу, проте його основним обов'язком було виконувати місіонерську роботу. До категорії «інші» належали офісні та технічні працівники, які займалися фінансовими церковними питаннями, проте не мали духовного сану. Місіонерами могли бути чоловіки та жінки.

Колпортерами були місіонери, які розповсюджували на нових територіях релігійну літературу, хоча знаходилися на фінансовому самозабезпеченні, проте були абсолютно підконтрольні керівництву конференції в особі керівника літературного служіння. Вони щомісячно давали звіт щодо кількості проданих книг та коштів отриманих від продажу літератури та узгоджували з керівництвом карту розповсюдження літератури на наступний місяць. По польськи описані три групи служителів називалися: висвячені проповідники, пробні проповідники, та місійні працівники [3, с. 4].

Першою сходиною вступу на шлях духовної кар'єри було колпортерство. Цей вид діяльності не можливо було обійти, оскільки йому надавалось першочергове значення, як основи та гарантії для подальшого служіння людини. Колпортерство навчало першим навикам роботи з людьми, загартовувало для подальшого пасторського служіння та тестувало на придатність. Варто зазначити, що воно супроводжувало усі категорії культових служителів, в обов'язки яких входило постійне розповсюдження релігійної літератури. Частина зарплати пасторському складу видавалась книгами і брошурами, від продажу яких вони повертали свої зароблені кошти.

Керівництво церкви приділяло особливу увагу молодим людям, в тому щоб залучити їх до колпортерства, адже це був перший і єдиний метод початкового відбору молоді для подальшого пасторського служіння [4, с. 13]. Оскільки, колполтер, який пройшов етапи від пробного до постійного книгоноші, показував свою придатність і стійкість у місіонерській справі та міг очікувати, що його покличуть і довірять більш відповідальну посаду.

Наступним кроком для отримання статусу місійного працівника було здобуття теологічної освіти. Починаючи від 1926 року керівництво польського уніону на початку організувало піврічні курси, а згодом чотирьохрічна теологічна програма була базовою основою для підготовки молодих служителів. Цією школою стало ново придбане приміщення неподалік міста Бельсько Бяла, яке отримало назву «Ognisko Adwent» [5, с. 16]. Навчання в теологічній школі було платним і кожен студент міг оплачувати своє навчання коштами отриманими від продажу літератури. В загальному шлях до духовної посади в церкві АСД був не простим і лише ті, хто прагнули цього і прикладали максимум зусиль змогли долати описані етапи.

Ще однією невирішеною проблемою була політична ідеологія II Речі Посполитої. Враховуючи те, що адвентисти у Польщі не мали офіційної реєстрації,

а мали статус толерованої секти, то молоді особи призовного віку зустрічалися з непорозумінням зі сторони військового комісаріату. І жодному з них не вдавалося уникнути військової служби. В архівах ААН є справа про 18 річного Вільмара Вілля, який намагався звільнитися від служби, посилаючись на те, що він є служителем адвентистської громади у м. Лодзь, проте усі його намагання та звернення членів церкви до різних установ не принесли успіху [6, с. 203].

Кадрова політика адвентистської церкви на початку становлення загально-польської організації у 1921 році не містила в собі великою кількістю підлеглих, оскільки складалася лише із залишків старої «гвардії», а саме пасторів, які ще до Першої Світової війни працювали в церковній структурі. До такої групи пасторів належали: Теодор Вілля, Август Лідтке, Адольф Шільберг, І. Н. Заставний, Карол Сакніт, Фердинанд Дзік, Кристьян Бартель, Михайло Довгун та інші [7, с. 28]. Проте починаючи з часу створення Польського уніону ситуація стрімко змінилася. В результаті приєднання Волинської губернії до території Польщі, на яких ще за часів царської Росії знаходилися колишні адвентистські громади, а також утворення нових церков викликало ріст кількості членів церкви і відповідно потребу у збільшенні кадрових служителів. Усі ті, хто колись був причетний до церковної служби чи тепер мав можливість виконувати пасторські функції, запрошувалися до праці. Зокрема такою молододою особою став Андрій Мащак, який мав вищу освіту і демонстрував глибокі знання Святого Письма [8, с. 94].

Статистичні дані щодо кількості адвентистських служителів на території II Речі Посполитої

Категорії служителів	30.12.1929 рік	30.12.1933 рік	29.06.1939 рік
Рукопокладені пастори	14	15	21
Ліцензовані пастори	7	10	13
Місіонери з посвідченням	29	16	29
Разом перші три групи	50	41	63
Інші	7	10	3
Колпортери	55	51	36
Кількість громад АСД	108	146	161
Кількість членів церкви АСД	2458	3197	4427

З представлених в таблиці даних ми можемо прослідкувати починаючи з кінця 1920-х років, саме з того часу церковна організація здобула стабільність і почала друкувати свої періодичні видання, що кількість громад та служителів з кожним роком змінювалася [9, с. 7]. Насамперед, спостерігається збільшення кількості пасторського складу пропорційно до збільшення кількості членів церкви, що демонструє турботу керівництва церкви за підготовкою служителів і залучення їх до релігійної діяльності. Посилаючись на данні таблиці, ми дізнаємося

про середню кількість членів церкви, які припадали на одного служителя. Це число становить 66 осіб. Дане співвідношення не є критичним, хоча знаходиться на межі допустимого (рентабельного), оскільки адвентистські громади, особливо у сільській місцевості були малочисельним (не більше 20 осіб) і вимагали особливої уваги зі сторони служителів, а на їх долю припадало шість або сім громад. Проблема браку культових служителів супроводжувала церкву адвентистів продовж усіх років міжвоєнної Польщі.

Керівництвом церкви було зроблено декілька спроб у напрямку отримання юридичного статусу. Таку реєстрацію у 1922 році отримав Михайло Довгун для діяльності у м. Пінську та Фердинанд Дзік у Лодзі. В той час як, пастор Петро Поліщук отримав відмову в реєстрації своєї релігійної діяльності у Новоградському воєводстві лише по тій причині, що на цій території немає офіційно зареєстрованої адвентистської релігійної громади, хоча фактично там були громади адвентистів [6, с. 206, 209]. Ще однією особливістю реєстрації було те, що пастор міг отримати дозвіл на діяльність, проте лише в одній релігійній громаді, а не у цілому районі чи воєводстві. На інших територіях пастори взагалі не були зареєстрованими і це створювало для них проблеми різного роду.

По національній приналежності кадровий склад церкви адвентистів був різноманітним, як і саме населення II Речі Посполитої і змінювався в залежності від тенденцій подальшого розвитку церковної організації. Із самого початку керівниками церкви в Польщі були пастори німецької національності по причині того, що саме вони прийшли із Заходу і стали першими піонерами і місіонерами адвентизму на цій території. Серед них Фраучігер, Куніц, Прілвіц, Вілл, Ензелейт, Муц та інші [8, с. 103–104].

Варто зазначити, що серед перших керівників церкви в Польщі були громадяни Америки (Матхе, Освальд, Ісаак, Руди, Лей, Лендін). Церква переживала своє становлення і потребувала порад і підтримки, тому закономірним явищем була їхня присутність, особливо враховуючи те, що адвентизм в Польщі не був самостійною національною церквою, а входив у склад Генеральної Конференції, Штаб-квартира якої знаходилася у Вашингтоні.

Непередбачувані проблеми виникали у стосунках між Польською владою і адвентистськими пасторами із Америки, які були обраними на керівні посади. Наприклад, у 1924 році поліція м. Бидгощ не продовжила Джону Ісааку реєстрацію, яку він мав з 1922 року і попередила, щоб протягом восьми днів він повинен залишити Польщу. Ісаак Д. звернувся до вищої влади у Варшаві із проханням надати йому можливість залишатися у Польщі. Після довгої переписки із Міністерством внутрішніх справ – Ісаак Д. отримав дозвіл залишитися в країні [10, с. 81–82].

В міжвоєнний період адвентистська церква стрімко розвивалася, і до її складу приєднувалися представники різних національностей і релігій. Так наприклад, на з'їзді Східної конференції, що відбувалися на Волині у селі Пожарки, збиралося до 300 людей, серед яких були німці, українці, поляки, росіяни, чехи. Вони проводили спільні богослуження, при чому кожен співав релігійні пісні на своїй рідній мові. Проповідників перекладали на польську чи німецьку мови [7, с. 28].

Багатонаціональність церкви породила різноманітний національно-пасторський склад. Оглянемо в ракурсі національної приналежності керівництво Польського уніону, починаючи з 1921 року по 1939 рік. Ними були: Л. Матхе, Джон Ісаак, Л. Ф. Освальд, Теофіл Бабієнко, Вільям Чембор. Троє перших – громадяни Сполучених Штатів Америки, Т. Бабієнко – українець, але по документам громадянин США, В. Чембор – німець, уроженець Польщі. В. Чембор став першим керівником Польського уніону, який був громадянином Польщі.

В той час, як керівництво Східної конференції, яка територіально охоплювала Волинське воєводство, починаючи з 1927 року по 1939 роки складалося з: А. Лідтке, К. Бартель, І. Куляк, Й. Зелінський, перші з яких були німці, а двоє останніх – поляки. Керівники Південної конференції, яка охоплювала територію Східної Галичини: А. Лідтке, К. Енглерт, А. Шафер, П. Енглерт, К. Шафер були по національності німцями у зв'язку з тим, що Галичина була у складі Австро-Угорської імперії і Південна конференція до того ж охоплювала територію Сілезії.

Отже можна зробити висновок про те, що керівниками адвентистських громад Польського уніону в міжвоєнний період були пастори німецької та польської національності по причині того, що українські і білоруські служители на той час тільки починали своє служіння. Цими служителями були: Микола Вовк, Андрій Мащак, Кирило Моківець, Василь Макаруч, Степан Смик та інші. Кожен служитель культу був зобов'язаний підвищувати свою професійну кваліфікацію. Просторі території місіонерських полів та великі відстані між громадами і віддаленість від духовного центру не давали можливості служителям регулярно збиратися разом для спільних нарад. Тому з травня 1933 року для пасторів адвентистів у Польщі почав виходити щомісячник «Wiadomości». Мета якого полягала у вступі до журналу, написаному президентом польської унії Теофілом Бабієнком, який зазначив наступне: «...цим журналом ми будемо служити вам різними цікавими новинами і відомостями з унії і конференцій, звітами, добрими свідченнями. Також тут будуть міститися діалоги та різноманітні питання і відповіді на них, повчальні статті з місіонерської праці пасторів і громад» [11, с. 1].

Відповідальність за збір інформації і друк місячника покладався на секретаря польського Уніон – Чембора В. Щомісячник «Wiadomości» насправді став для пасторів корисним матеріалом, оскільки містив багато цікавих теологічних міркувань, пошук нових ідей у місіонерській діяльності, нагадуванням про календарні церковні події та інформацією про місця проживання пасторів і місіонерів.

Наступним заходом для духовного росту пасторів став план читання літератури, який в обов'язковому порядку приписувався керівництвом церкви. Кожен пастор зобов'язувався прочитати впродовж року дві книги: одна богословського характеру, а друга історичного. Так в 1933 році вони повинні були прочитати усі 39 книг старого Заповіту і книгу по історії інквізиції. План читання книг Старого Заповіту подавався у спеціальному хронологічному порядку [11, с. 1].

Курс читання розраховувався на один рік, в кінці якого кожен служитель звітувався про прочитане. Виходячи з інформації часопису «Wiadomości» за 1935 рік [12, с. 2]

не всі кадрові служителі виконали поставлені завдання за вказаний рік. З усіх 58 кадрових працівників лише 31 особа прийняла участь у цьому. Притому, із тих хто прийняв участь у читанні, лише 13 служителів виконали програму на 100 відсотків. Напевно, беручи до уваги цю ситуацію, редактор часопису з виховною метою не соромився детально надати інформацію скільки служителів, якого рангу і по яких конференціях не справилися із завданням. Цей прецедент показує, що керівництво приділяло увагу духовному та інтелектуальному зросту власних кадрів.

Окрім самоосвіти кожен пастор двічі на рік приймав участь в конференціях, організованих для служителів. На подібні зустрічі запрошувалися досвідчені лектори, в основному керівники рівня уніону, дивізіону, а інколи і Генеральної Конференції, які висвітлювали поточні питання розвитку церкви, а також богословську проблематику [13, с. 7]. Для служителів був запроваджений спеціальний тиждень жертвності чи самозречення, який практикувався один раз на рік. У 1933 році він припав на серпень місяць, і суть його полягала у тому, щоб «заново перепосвятити себе на служіння Богу, перебуваючи в молитві цілий тиждень» [14, с. 5].

Від працівника очікувалася активна місіонерська праця, роздуми над проблемами розбудови Божого царства і жертва свого тижневого заробітку на потреби церкви, при чому зазначалося, що гроші не є головною справою. Адвентистські пастори, як штатні працівники організації зобов'язанні були кожні три-чотири роки переїжджати на нове місце служіння, що спричиняло певні незручності для сім'ї і дітей. У зв'язку з цим, керівництво церкви намагалося морально і фінансово підтримувати своїх працівників, зокрема їм надавалася фінансова допомога на лікування. Згідно рішення польської унійної ради від 1 січня, пастор який витратив на лікування більше 50 злотих, отримував компенсацію, а у випадку тривалої хвороби і не працездатності – піврічну пенсію [15, с. 3]. Подібна практика мала позитивне значення для встановлення довірливих стосунків керівництва з пасторським складом, а також піднімала ефективність праці останніх.

Кар'єрний духовний ріст служителів адвентистів був повільним і довго очікуваним. Щоб отримати вищий сан рукопокладеного пастора потрібно було мати не менше 10 років загального духовного стажу і позитивну рекомендацію від громад і керівництва. Рукопокладення відбувалися на з'їздах конференції в присутності великої кількості служителів, що надихало і покладало ще більшу відповідальність на людину, яку посвячують на служіння.

До висвячення у вищий сан проповідника керівництво заохочувало своїх працівників, наголошуючи, що подібне висвячення піднімає їх на великий духовний рівень перевага та відповідальності. Так про рукопокладення Е. Колеси, яке відбувалося в 1933 році на з'їзді південної конференції згадано наступне: «немає нічого більш піднесеного ніж статус проповідника, немає більшого привілею, як бути покликаним слугою Божим. Намагайтеся бути гідними цього статус оскільки – це відповідальність не тільки перед людьми, але й перед Богом» [16, с. 3].

Таким чином кадрова політика церкви Адвентистів сьомого дня в міжвоєнний період на території II Речі

Посполитої з одного боку була складним завданням для Генеральної конференції, оскільки церква знаходилася у статусі толерованої секти. Проте адвентистська церква, зокрема як організація зуміла змобілізувати кадрові та духовні сили, щоб показати тодішньому суспільству нові палітри релігійного життя. Тодішній кадровий адвентизм об'єднав на території Польщі (1919–1939 рр.) у своїх рядах людей різних національностей і довів, що співіснування людей з різними традиціями і політичними поглядами є реальною можливістю, яка здатна принести організації розквіт.

Список використаних джерел

1. Year Book of the Seventh-day Adventist denomination: The Official Directories. Washington: Review & Herald Publishing Association, 1929. – 421 p.
2. Eastcott E. Statistical Report of the Northern European Division / E. Eastcott // The Advent Survey. – 1928. – December. – S.16.
3. Niewiadomski A. Sprawozdanie z dorocznego zgromadzenia / A. Niewiadomski // Sługa zboru. – 1930. – №4. – S.16.
4. Niedoba E. Na dzień kolportażu / E. Niedoba // Sługa zboru. – 1934. – №11. – S.20.
5. Rudy H. Ognisko młodzieży «Adwent» // H. Rudy // Sługa zboru. – 1928. – №1. – S.16.
6. Łyko Z. Sytuacja prawna Kościoła Adwentystycznego w Polsce Międzywojennej 1918–1939 / Z. Łyko. – Warszawa: Znaki Czasu, 1979. – 379 s.
7. Will T. Rzut oka wstecz na działalność warszawskiego Pola misyjnego / T. Will // Sługa zboru. – 1928. – №3. – S.32.
8. Turek P. Historia Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w Polsce. – Archiwum Szkoły Teologiczno-Humanistycznej im. M. Beliney – Czechowskiego w Podkowie Leśnej. – Rękopis. – S.135.
9. Eastcott E. Statistical Report of the Northern European Division / E. Eastcott // The Advent Survey. – 1930. – April. – S.16.
10. Archiwum Akt Nowych. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (AAN MWR i OP) w Warszawie. – Zespół 14. – sygn. 1401. – S.85.
11. Babienco T. Kochani Współpracownicy / T. Babienco // Wiadomości. – 1933. – №1. – S.6.
12. Czembor W. Kurs czytania / T. Babienco // Wiadomości. – 1936. – №1/2. – S.6.
13. Babienco T. Zebranie Pracowników / T. Babienco // Wiadomości. – 1935. – №1. – S.16.
14. Babienco T. Tydzień ofiarności / T. Babienco // Wiadomości. – 1933. – №3. – S.6.
15. Czembor W. Zapomogi dla pracowników / W. Czembor // Wiadomości. – 1934. – №1. – S.6.
16. Babienco T. Odezwa do wszystkich Pracowników / T. Babienco // Wiadomości. – 1933. – №2. – S.6.

Shevchuk V. A., postgraduate student of the Department of Ancient History of Ukraine and Archival Studies, Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine, Lviv), gileya.org.ua@gmail.com

Cadre policy of the Adventist Church on the Second day of the Commonwealth

It is analyzed on the basis of scientific and archival sources of the personnel policy of the Seventh-day Adventist Church on the territory of the Second Polish Commonwealth during the interwar period. The purpose of our intelligence is to determine the role of the Adventist organizational structure in the spiritual and intellectual formation of its ministers. The research uses the methods of analysis, synthesis and synthesis, which permits to recreate the history of personnel formation and development of the Adventist organization in the territory of interwar Poland. It was proved that the personnel of the Adventist organization consisted of people of different nationalities, in particular Germans, Poles and Americans. This circumstance caused a rapid development of the church's inner life and, thanks to the provision of theological education to the ministers, the Adventist Church managed to preserve its own religious and organizational identity.

Keywords: personnel policy, Seventh-day Adventist Church, II Commonwealth, cult ministers.

* * *